

# Gyllende Tiden

Under Förnuftets regemente

Öfwer Sinnliga begärelsen /

Förebildat

Tå

COMMINISTERN i Ilmola Sochn /

Then Ärewördige och Wällärde Herren /

Herr **THOMAS**  
**STEENBÄCK**

Med

Dygdädla Jungfrun /

Jfr. **ELISABET**  
**JUNIANDRA**

Sin Förlåsning stadfäste

på Nybacka Gård / wid NyCarleby /

den 9. *Novemb.* År 1736.

---

MACKENZEUS:

**S**It in votis meis primum recta ratione recte vti. Sit ratio hæc a cælo, unde est protecta, irradiata; nec a cæca turba ducta. Terminetur mea rerum contentio contemtu mundi; & mea seueritas in me folum se exercear. Nullus fit mihi nisi in cælo thesaurus. Nec cupiat animus ea, quæ funt a sana ratione aliena.

---

ÅBO / Tryckt af Kongl. Acad. Boktr. Joh. Kämpe.



Tt himla högt förnuft / som man i Gudi finner  
Af ewig klarhet / har en stråle kastat in  
Uti vår siäl: hwaraf hos henne uptändt brinner  
En Ledestiärna / som i skuggemåhlning sin  
Dugd jämte Sanning i sit ächta purpur wisar /  
Och then them eftergär för mäst förnuftig prisar.

Men som förnuftets *lius* af början så är lämnat  
En hwar uti thet mått / at tydligt kunna se /  
Thet HERren Gud alt til sit höga Lof har ämnat;  
Hwartil wid Sunning en osminckad Dygd kan ge  
The bästa medel. Ach! hwi går nu tå så illa?  
Hwi löpa hoptals folck / som blinde bockar willa?

Mån Tidsens öde / tå i tiden tid sig byter /  
Tå GYLLNE TIDSENS frägd til hwilo undergått / (\*)  
Tå JÄRNE TIDEN i thes ställe sig inbryter  
Med lika Later / som ha fullit på thes lått /  
Förnuftets ämne straxt i lindan listigt dödat?  
At önskan se'n af thet ej måtte bli bemödat.

Dock Tiden blott för sig jag ingen macht tilskrifwer /  
Ty som ett War hwar bild och skapnad fatta kan /  
Som i thes weka kropp af konsten intryckt blifwer:  
Så skier i lika skick / at Tiden tager an /  
Hwad wi til eftersyn i ondt och godt then gifwe:  
Hwad wi til Tidsens längd och minne hälst bedrifwe.

Ty

(\*) I anledning af then urgamla meningen, at werldsens krafter, efter thes ålder, mera och mera aftynes, och at then therwid alt wärre och argare blifwer, så finnes hos åtskilliga Auctorer, at Tiden indelt blifwit i en Gyllende Tid, i en Silfwer, Koppar, och Järne Tid Gyllende Tidsens beskrifning under Saturno, tycks wara upkommen af the underrättelse, om hedniska Skribenter haft om Adam, tå the thet samma som om honom berättat blifwit in uppå Saturnum wändt. Thenna tid sättes menniskiorna hafwa warit af enahanda stånd och hwilkor, och at the hwar för sig in tet något särskilt haft; men alt såsom allmänt hållit Utom thetta blifwer af Historicis then tiden på hwilken Emanuel i Portugall regerade Gyllende tiden kallat, emedan tå Ost och Wäst Indien fullkomligen uptäckte blewo. Men om en sådan Gyllende tid må thet med *Baliusio* heta: *fient aurea læcula, aufer aurum: nam sunt ferrea sæct. la propter aurum.*

Ty wil jag grunden til förnuftets mörcker söka  
Ej utom osz; men i vår efterlättna art /  
Som thetta Himla låån med egen slit ej öka /  
På rent naturligt sätt / at i thes drift och fart  
San klokhet / rådighet och Mannawett må lysa / (\*)  
Som nijt för HErrans lof i följet med sig hysa.

Til efterlåtenhet sig ännu twänne para  
En Egenkärlek / och utwärtens glitter-skien /  
Af them man åftast ser Förnuftets öga wara  
Så duncklat / så förstält / at thet som slijp-glas se'n  
Smått för osz wisar stort; stort åter som thet smärsta;  
Ett ondt ting wisar godt; thet goda som thet värsta.

När härigenom then förnämsta Snille-gåfwa  
Sin rätta högd har mist / och blifwit Lustans Träl /  
At til thes lystna smak alt sinnligt / titzligt / låfwa;  
Hwem kan tå häpen gå? Hwem undrar sig med skiäl /  
Theröfwer at bland osz så mången hufwud-willa  
Får tanckar / tahl / och wärck / mot Samwets lagen drilla?

Jag såge gärna om the odygds skuggor fräcka /  
Som således famla kring / här lifligt kunde bli  
Aftagne; at hos them thet måtte blygd upwäcka /  
Tå the et utkast af sit onda finge si.  
Men hålt! en oför hand kan them til blygd ej föra /  
När Argi lärör än thet icke kunnat giöra.

Dock kan jag ett för alt ej låta onämndt blifwa /  
At sedan som en san dygd-lära blifwit wändt (\*\*)  
I en politisk konst / at til rikt nöje klifwa  
I wällust / heder / och i förmån; så har händt /  
At Lag och stadga mäst som swaga dwärgsnät warit /  
Igenom hwilka man / fast lätt / dock gudlöst / farit (\*\*\*)

Nu

---

[\*] I Swenska Konunga och Höfdinga styrelsen kallas ett förstånd, som i lefwerne och *timgånge* wäl försökt är, och i werck och förrättningar genomdrifwit, Rådighet och Mannawett; hwilket skiljes ifrån bokwete emedan bokfrödade Lärde, som Argus them kallar, och mun-kloke, äro intet straxt gjärnings kloke. The kunna i Pacuvii mening wara wärcklöse dygde Lärare, hos hwilka en förnuftig dygdelära i krusade ord, och mörcka spörsmål stannar. Ja ther än Socrates, och sielfwa Salomon, någon gång rent på tungan wore, så kan dock Epicurus i hiertat wara Commendant. Bese Ryd. Förnufts öfn. föret.

[\*\*] Hwad här om then sanna dygdeläran sagt blifwer, til hwilken Skapare: en grund lagt i hwars och ens menniskias morala natur; nemligen at *then* blifwit förwändt uti en politica priuata: thet kan ock, bättre Gud! säjas til en del om then uppenbarade himmelska läran. I hwilken en utwärtens munsens bekännelse ej tilfyll si gör, ther icke thet samma, som munnen bekänner, i lefwernet likasom läsligit finnes. Lefwernet skal wara thet vrim och *thumwin*, i hwilket Guds lof tydeligen står ingrafwit.

[\*\*\*] Hwad HErren om slikt förhållande skal tycka, och huru han slikt tåla kan, thet kan en skumögd natur intet klart se. Men om then samma under nådenes lius ställes, så finnes at then rättferdiga HErren i tysthet straffet bereder, ansedt han ännu dröjer. Och tå blifwer ändan efter gjärningarna.

Nu efter sådant har wanskapat våra tider /  
Så kan eho som will i Tidsens Schola gå /  
Snart lära hwad wid slikt en allmänn trefnad lider.  
Then kan med samma ock bäst finna / bäst förstå /  
Hwad man med högsta flit i lefnan bör undwika /  
Ther sällhet skall osz af rent nöje giöra rika.

Skal Sällhets nöje gro och fridsens psalmer bära /  
I thenna tid / så skal hwart kyndigt sinnelag  
Först diupt förnedrat bli inunder HErrans ära  
At thes förnedring må ned dämpa thet behag /  
Som sinjens yttre drift til skapte tingen väcker /  
Ther en brå tancka rår / som mogna tanckar släcker.

Skal sällhet rotfast bli / och Gyllne Tiden båda;  
Så skal i hiertat tro / betäncksamhet i tahl /  
En san ståndachtighet i dygd och heder råda;  
I seder skicklighet / försichtighet i wahl.  
Kort sagt: Förnuftet skal til förra wärdet hyllas /  
Och oförstånd ej mer med konstlad konst förgyllas.

Men I förente Twå / som hand och hiertan para  
Hwad likhet lämnen I osz til en Gyllend Tid?  
Ehr slutna wänskap tycks i liufligt echo swara:  
När kärlek sluter med kyskheten ewig frid;  
När intet swekfult fins i någons hog och sinne /  
Tå går alt wäl / tå är rätt Gyllne tiden inne.

Har mogit Råd Ehr fördt / Dygd Edra hiertan knutit;  
Har på Ehr Hedersdag sielf HErren warit när /  
Och drift til glädie af sin nådeblick inskutit;  
Så ha I wunnen sak. Ehr Tid then Gyllne är.  
Ehr lefnad säkert blir ett sammanhang af lycka /  
Då himlen Ehr med nåd än framgent får besmycka.

Nu at thet goda / som jag spår / Ehr måtte hända /  
Så skal mitt hierta / thet Ehr noga är bekant /  
Mång tusend löften til then HÖGTBESULNE sända /  
At sielfwa wercket alt bewisar wara sant!  
At I Ehr Gyllne Tid til hundra kunnen räkna /  
Och efter hundra år än hundra thertil tekna!

LAURENT. STEENBÄCK.

